

decembar '92

novi

glas

magazin HAK-a, program

4/1992

Drage prijateljice, drugi prijatelji!

"Insajderi" — to su oni, ki čuju travu rast — su jur uptili, da u zadnjem času postoji uska suradnja HGKD-a i HAK-a. Zapravo je počela ova suradnja cvasti sa sekretarijati u isti prostorija. Hakovci pomažu pri uređivanju PUT-a, skupa se diskutira i dogovara politička linija, a početo od jeseni priređuju obadvoja društva i skupni kulturni program

Uzroci za to su različni. Jedan uzrok su premale prostorije HAK-a u Schwindgasse na četvrtom katu. Za već-ke priredbe se interesira jednostavno čuda već ljudi, nego ima na 4. katu mjesta, a zvana toga je bilo svenek problemov sa susjedi. A drugi uzrok je bila latentna "kriza" tradicionalnih tančenih večerov u pivnici.

Ostat čedu redoviti termini na četvrtak, ali društva čedu sada skupa pozvati na program i koordinirati svoje tradicionalne aktivnosti.

Dragi štitelji, u ruka držite prvo izdanje informativnoga foldera "**novi glas - aktualno**". Ovde Vam kanimo nuditi pregled najvažnijih aktualnih hrvatskih priredbov u Beču. Uz pregled terminov ćemo Vas informirati ali i o najnoviji aktivnosti društav. Čitat morete i stav društav k aktualnim problemom Gradišćanskih Hrvatov.

Ufamo se, da Vam se vidi ov način informiranja i da ćemo se viditi na koj toj priredbi!

koordinator za program
Jakov Zvonarić

Impresum: M, I, H: Hrvatski akademski klub
Schwindgasse 14/10, A-1040 Beč/Wien
tel. & fax: 0 222 - 505 71 06
glavni urednik/f. d. I. v.: Franjo Schruiff
realizacija: uredn. novoga glasa i PUT-a, ekspedit: Regina Palatin

četvrtak, 3. XII. 92, 20⁰⁰
pivnica, Schwindg. 14

Krampusinja je pred vrati.
Mi isto svečujemo krampusa u pivnici!

muzika:

PAX

Po prvi put life: Naši novi krčmari!
Dojdi si je pogledat.

subota, 5. XII. 92, 13⁰⁰
pivnica, Schwindg. 14

Benefic-izlet u Slovačku

Gabčikovo
Požon/Bratislava
gala-večer
u Dev. Novom Selu

odlazak: 13.00, IV., Schwindgasse 14
cijena za putovanje i gala-večeru s muzikom
normalna cijena: 800.-, za študente: 400.-

S ovim prinosom ćemo podupirati skupnu akciju HGKD-a i HAK-a "*Pomozimo dicit u Osijeku*". Za tri velike čuvarnice u Osijeku kanimo kupiti obloke, da bi mogla dica opet pohadjati čuvarnice. S 120.000,- š ćemo pomoć 500 dicit. Naši hrvatski prijatelji u Devinskom Novom Selu su pomogli, da idu skoro svi 800.- š Vašega prinosa za akciju "*Pomozimo dicit u Osijeku*".

Za sve one, ki kanu i tako darovati za ovu akciju:

Konto br. CA 0024-83022/01, BLZ: 11000

"Čuvarnice/Kindergärten Osijek"

"Kad dođu moja dica iz čuvarnice, se već ne kanu s nami po hrvatsku" se tuži mnogo roditeljev zbog asimilacije dice u čuvarnici. Spodobnoga poznamo iz škole. U neki seli je tako, da se dica skoro ništa ne uču hrvatskoga u školi. Suprotivno. Ona dica, ka se doma po hrvatsku, već nisu pripravna, da se pominaju s roditelji na materinskom jeziku. Jezik škole i jezik tovarušev je u mnogi seli samo nimški. Roditelji se onda tuže na učitelje: "Škola i učitelji su krivi, da umira hrvatski jezik."

Mnogo učiteljev je opet konfrontirano s dicom, s kom se roditelji doma već nisu po hrvatsku. Najveći trud učiteljev onda

ne more to nadoknaditi, ča su roditelji doma zamudili. Učitelji se onda tuže na roditelje: "Ako se roditelji ne po hrvatsku, onda je sve zaman."

Istina leži vjerojatno u sredini. Ono dite, ko se doma nikada ne po hrvatsku, neće nikada znati po četiri ljeti škole tako dobro hrvatski kot ono, ko svaki dan doma čuje hrvatski jezik. Ali ako dite u školi ne čuje već hrvatskih riči, nego zna jur iz domi, onda je školovanje na hrvatskom jeziku izgubilo svoj smisao.

Ali zač neki roditelji uču svoju dicu samo nimški jezik? Zač se s dicom ne tako, kako su se njevi roditelji s njimi? Zač daju asimilantom tako jednostavne argumente kot: "Hrvati sami već ne kanu, da se očuva njev jezik!", "Asimilacija je čisto prirodna stvar, hrvatski jezik gaju samo neki ekstremisti i jugonostalgičari!" itd.?

Danas znamo, da asimilacija nije prirodna stvar. Asimilacija je sve nek posljedica nekoga pritiska. Prirodno je, naime, da se roditelji s dicom pominaju na tom jeziku, na kom su se i njevi rodi-

telji s njimi. Samo ako je pritisak okolice prevelik, ako okolica ne trpi hrvatski jezik, onda dođe do asimilacije. Ako ne moreš hrvatski jezik hasnovati na poslu, u trgovini, na financijskom uredu, ako ga ne čitaš u dnevni novina, ako ga ne čuješ cijeli dan na radiju i u televiziji, ako ne gledaš hrvatske filme, ako ne stoji na mliku "mliko" nego "Milch" i ako na "pampersi" ne stoji "plenice", onda postoji pritisak asimilacije.

U Gradišću i Beču je hrvatski jezik jako reduciran. U mnogi seli je zaistinu tako, da se mladja generacija skoro već ne po hrvatsku. Ki ipak očuva svoj jezik, ta to ne djela zato, kad je to po sebi razumljivo, nego zbog toga, jer je kapirao, da je to važno i da je potriban aktivni angažman za očuvanje jezika.

Pred sedamdesetimi ljeti si nijedan nije morao trapiti glavu, je li kani očuvati hrvatski jezik u selu. Svi su se automatski po hrvatsku, kot danas morebit još u neki seli sridnjega Gradišća.

Ali asimilacija nije jedini put, nepohodna sudbina za jezičnu manjinu.

Ugarska manjina u Sloveniji je dobar primjer za to, kako je moguće i u današnje vrime, u vrime satelitov i kabelne televizije, očuvati manjinski jezik.

Kako to, čete se pitati?

Čisto jednostavno. Ugri u Sloveniji i slovenska vlada su spoznali, da triba svaka manjina svoj dvojezični teritorij. U dvojezičnom teritoriju mora sve biti dvojezično. Sada bi si mogli misliti, da je ugarska manjina bogzna kako velika. Ali ni to ne odgovara. Ugrov u Sloveniji je oko 10.000, to je oko treći dio Gradiš-

ćanskih Hrvatske regija, kade žive ča nudja javni ugarskom jeziku oglas je na o škoga programa ugarske tajne

Hrvatski akademski klub

je održao 19. novembra 1992. svoju redovitu generalnu sjednicu. Člani društva su zaključili trojka težišća za iduće djelatno ljetno: rasčišćenje problematike oko pineznoga podupiranja Gradišćanskih Hrvatov, postavljanje dvojezičnih seoskih tablic i borba za funkcionirajuće dvojezično školstvo u Gradišću. Generalna sjednica je u ovom smislu jednoglasno zaključila rezoluciju.

Novi odbor je izvan toga dostao i nalog, da se skrbi za poboljšanje odnosov s Hrvatskom, ki su u zadnje vrime nastali jako slabi.

Novi odbor

Hrvatskoga akademskoga kluba

predsjednik: Manfred Čenar, Dolnja Pulja
potpredsjedniki:

Petar Lebenić, Veliki Borištof

Jakov Zvonarić, Mjenovo

tajnica: Kristina Karall, Veliki Borištof

blagajnik: Joži Buranić, Mjenovo

prošireni odbor:

Šurl Čenar, Dolnja Pulja

Martin Farkaš, Cindrof

Karin Gregorić, Frakanava

Richard Balogh, Filež

Katarina Dragšić, Klimpuh

Justina Hipšag, Filež

Jandre Palatin, Klimpuh

Agnjica Lebenić, Veliki Borištof

Franjo Šrujf, Uzlop

Silvija Vuković, Beč

Martin Prikosović ml., Beč

Petra Buranić, Mjenovo

Anita Čenar, Dolnja Pulja

t bi nirat!

h Hrvatov. U Prekmurju, to je
kade živu Ugri u Sloveniji, je sve
lja javnost, na slovenskom i na
om jeziku. Svaki javni natpis, svaki
e na obadvi jeziki. Šest uri ugar-
programa na radiju dnevno (!) i
e tajedne novine kompletiraju

dvojezično počne u čuvarnici, nastavi u školi
itd. Onda ćedu sigurno i svi roditelji biti
pripravni, da se s dicom i po hrvatsku.

Hrvatski jezik mora biti ravnopravan u
javnosti. Model Ugrov u Sloveniji jako jasno
kaže, kako lako je moguće, ako svi to kanu.

Gradišće ima veliku šansu u tom, ako ide
u skupnu Europu kot multikulturalna zemlja.
Bogatstvo Gradišća je u većjezičnosti. Sa-
dašnja diskusija u vezi sa školskim zakonom
je dobra prilika, da se realizira model dvoje-
zičnosti u Gradišću. Dvojezični kraji moraju
i nadalje ostati dvojezični. U dvojezični seli
moraju sva dica učiti obadva jezike u osnov-
noj i u glavnoj školi. A na svakoj gimnaziji
— uz našu dvojezičnu gimnaziju u Borti —
mora biti i dvojezičan razred.

Istotako će biti važno, da se skrbimo za
dvojezičnu gimnaziju u Beču. Zadnja bro-
jidba je pokazala, da živi sve veći dio Gra-

u. A cijeli školski sistem je na
jeziki. Zato su skoro svi 20.000
miki Prekmurja dvojezični, iako je
imi samo 10.000 Ugrov. Svi se u
ču obadva jezike. Odjaviti se ne
r to bi škodilo općoj dvojezičnosti
kraju. U medjuvrimentu je svim
"Mi Prekmurci, mi smo dvoje-
Na to su i Ugri i Slovenci gizdavi.
a za Gradišće? Sigurno ne, ako se

dišćanskih Hrvatov u Beču. Injim i njevoj
dici moramo nuditi dvojezičan odgoj.
Dosadašnji tečaj HGKD-a su važni, ali
ipak samo kapljica u morju.

Zapravo bi morali i u Gradišću razu-
miti, da neće biti moguće očuvati gradiš-
ćanskohrvatsku narodnu grupu, ako Beč
ne bude funkcionirao kot dvojezični inte-
lektualni i gospodarstveni centar Gra-
dišćanskih Hrvatov. Franjo Schruiff

Alarm der Kroaten: Lage der Volksgruppe ernst

Eisenstadt – Über die dra-
matische Situation der kroati-
schen Volksgruppe in Öster-
reich, die hauptsächlich im
Burgenland wohnt, könne
auch nicht hinwegtäuschen,
daß sich bei der Volkszählung
des Vorjahres wieder mehr
Angehörige zur kroatischen
Umgangssprache bekannt ha-
ben. Dies stellte der Kroati-
sche Akademikerklub fest, der
dieser Tage seine Generalver-
sammlung abgehalten hat. In
einer Resolution sind die Sor-
gen aufgezählt.

● Die Ortstafeln. Die Bundes-
regierung solle endlich eine
entsprechende Verordnung
erlassen. Schließlich bestehe
Klarheit darüber, vor welchen
Orten und mit welchem Wort-
laut sie aufgestellt werden
sollten.

● Die Förderung. Obwohl die

Kroaten beispielsweise den
Slowenen in Österreich zah-
lenmäßig überlegen seien, be-
kommen die Slowenen weit
mehr (das Sechsfache) an fi-
nanzieller Förderung. Als be-
sonders bedauernswert wird
die Tatsache empfunden, daß
das Bundeskanzleramt die
Volksgruppenförderung für
1992 bis dato zurückgehalten
habe. Aktivitäten hätten daher
über Zwischenkredite finan-
ziert werden müssen.

● Die Schule. Das derzeitige
Prinzip des zweisprachigen
Unterrichts in zweisprachi-
gen Gebieten soll bleiben. Die
Trennung von Schülern, die
für den zweisprachigen Un-
terricht angemeldet werden,
von jenen, die abgemeldet
werden, hätte eine Ghettoisie-
rung der Sprache zur Folge.

(red) **Kommentar Seite 36**

Singend und tanzend

Karl Danninger

Natürlich singen die Kroaten und die Slowenen und die
Magyaren und die Tschechen auch schön. Aber das tun
auch die Innviertler und die Montafoner. Aber würde
jemandem einfallen, die Innviertler und die Montafoner immer
nur Volkslieder singend und Reigentänze aufführend darzu-
stellen?

Kaum. Denn sie gehören ja nicht zu jenen Volksgruppen in
Österreich, die man gemeinhin als Minderheiten bezeichnet.
Bei der letzten Volkszählung stellte sich heraus, daß sich ein
Trend umgekehrt hat, der für die ethnischen Minderheiten in
Österreich Böses ahnen ließ. Nun aber, so hören wir von den
Statistikern, bekennen sich – erstmals seit langem – wieder
mehr Österreicher zu ihrer kroatischen, slowenischen, magya-
rischen oder tschechischen Umgangssprache.

Hurra, könnte man rufen, wenn einem am Erhalt der Vielfalt
gelegen ist.

Doch der Jubel wäre seicht, wollte man es bloß beim Jubel
belassen. Denn was tut Österreich denn schon Großes für seine
Volksgruppen? Gut, man mag auf die paar Schulen hinweisen,
die ihnen gewährt sind, auf den zweisprachigen Unterricht, der
ihnen ermöglicht wird. Aber sonst?

Am besten überprüfbar ist die Gedankenlosigkeit den ethni-
schen Minderheiten gegenüber anhand der Art und Weise, wie
diese Minderheiten in der Öffentlichkeit – vom ORF angefan-
gen – dem sogenannten Mehrheitsvolk präsentiert werden: als
liebe, Volkslieder singende und Reigentänze aufführende Men-
schen, die man schon alibihalber liebhaben muß. Daß diese
Menschen auch in einem beinharten Berufs- und Lebenskampfe
– fern von Moik- und Hias-Image – stehen, kommt einem da
nicht in den Sinn. Ist ja auch leichter so.

četvrtak, 10. XII. 92, 20⁰⁰
pivnica, Schwindg. 14

Svi znate, da egzistira, svi ste ga imali u ruka, kod nekih je jur poderan, a sada ćemo ga oficijalno predstaviti:
naš

GRADIŠĆANSKOHRVATSKO-
HRVATSKO-
NIMŠKI

RJEČNIK

Rječnik ćedu predstaviti Božidar Finka iz Hrvatske i Joško Vlašić iz Gradišća

— muzika i bife —

četvrtak, 17. XII. 92, 20⁰⁰
Gino & Maria, Schleifmühlg.

Imaš i Ti dost dosadnih božićnih svetačnosti u programu? Onda dođi na našu svetačnost, da se zadnji put u ovom ljetu još jednoč razveselimo.

Dođi na hakovsku

Božićnu svetačnost

Naš stari prijatelj, "stara Hrvatino" Gino će skuhati tipičan hrvatski božićni meni: scampi, ligne, frutti di mare...

prosimo za rezervacije i narudžbe: 0 222 - 505 71 06

nedilja, 13. XII. 92, 15⁰⁰
Wirerstr. 4, Sv. Anton

Školska sekcija HGKD-a poziva na

Adventska svetačnost

Po svetačnoj maši ćedu dica iz tečajev predstaviti predbožićni i božićni program.

kalendar

* **četvrtak, 3. dec. 1992, 20.00**

Krampus s PAXI
IV., Schwindgasse 14 (pivnica)

* **subota, 5. dec. 1992, 13.00**

izlet u Slovačku, gala večer
(sastanak: IV., Schwindg.)

* **četvrtak, 10. dec. 1992, 20.00**

predstavljanje rječnika
IV., Schwindgasse 14 (pivnica)

* **subota 12. dec. 1992, 20.00**

Hakovski večer svih generacijov
Gradišće, Cindrof, krčma Kruisz

* **nedilja, 13. dec. 1992, 15.00**

Adventska svetačnost
X., Wirerstraße 4, fara Sv. Anton

* **četvrtak, 17. dec. 1992, 20.00**

Božićna svetačnost
IV., Schleifmühlgasse (Gino e Maria)

HRVATSKI AKADEMSKI KLUB DVR.: 0557340
A-1040 BEČ, SCHWINDG.14/10 TEL. 505 71 06

Dr. Nikola Benčić

Waldhoferweg 8

A - 7000 Željwzno/Eisenstadt

DRUCKSACHE

Verlagspostamt & Erscheinungsort: 1040 Wien
P. b. b.

st bi onirat!

ćanskih Hrvatov. U Prekmurju, to je regija, kade živu Ugri u Sloveniji, je sve ča nudja javnost, na slovenskom i na ugarskom jeziku. Svaki javni natpis, svaki oglas je na obadvi jeziki. Šest uri ugarskoga programa na radiju dnevno (!) i ugarske tajedne novine kompletiraju

dvojezično počne u čuvarnici, nastavi u školi itd. Onda čedu sigurno i svi roditelji biti pripravnici, da se s dicom i po hrvatsku.

Hrvatski jezik mora biti ravnopravan u javnosti. Model Ugrov u Sloveniji jako jasno kaže, kako lako je moguće, ako svi to kanu.

Gradišće ima veliku šansu u tom, ako ide u skupnu Europu kot multikulturna zemlja. Bogatstvo Gradišća je u većjezičnosti. Sadašnja diskusija u vezi sa školskim zakonom je dobra prilika, da se realizira model dvojezičnosti u Gradišću. Dvojezični kraji moraju i nadalje ostati dvojezični. U dvojezični seli moraju sva dica učiti obadva jezike u osnovnoj i u glavnoj školi. A na svakoj gimnaziji — uz našu dvojezičnu gimnaziju u Borti — mora biti i dvojezičan razred.

Istotako će biti važno, da se skrbimo za dvojezičnu gimnaziju u Beču. Zadnja brojidba je pokazala, da živi sve veći dio Gra-

ponudu. A cijeli školski sistem je na obadvi jeziki. Zato su skoro svi 20.000 stanovnici Prekmurja dvojezični, iako je med njimi samo 10.000 Ugrov. Svi se u školi uču obadva jezike. Odjaviti se ne moru, ar to bi škodilo općoj dvojezičnosti u tom kraju. U medjuvrimentu je svim jasno: "Mi Prekmurci, mi smo dvojezični!". Na to su i Ugri i Slovenci gizdavi. Utopija za Gradišće? Sigurno ne, ako se

dišćanskih Hrvatov u Beču. Injim i njevoj dici moramo nuditi dvojezičan odgoj. Dosadašnji tečaji HGKD-a su važni, ali ipak samo kapljica u morju.

Zapravo bi morali i u Gradišću razumiti, da neće biti moguće očuvati gradišćanskohrvatsku narodnu grupu, ako Beč ne bude funkcionirao kot dvojezični intelektualni i gospodarstveni centar Gradišćanskih Hrvatov. Franjo Schruiff

Alarm der Kroaten: Lage der Volksgruppe ernst

Eisenstadt – Über die dramatische Situation der kroatischen Volksgruppe in Österreich, die hauptsächlich im Burgenland wohnt, könne auch nicht hinwegtäuschen, daß sich bei der Volkszählung des Vorjahres wieder mehr Angehörige zur kroatischen Umgangssprache bekannt haben. Dies stellte der Kroatische Akademikerklub fest, der dieser Tage seine Generalversammlung abgehalten hat. In einer Resolution sind die Sorgen aufgezählt.

- Die Ortstafeln. Die Bundesregierung solle endlich eine entsprechende Verordnung erlassen. Schließlich bestehe Klarheit darüber, vor welchen Orten und mit welchem Wortlaut sie aufgestellt werden sollten.

- Die Förderung. Obwohl die

Kroaten beispielsweise den Slowenen in Österreich zahlenmäßig überlegen seien, bekommen die Slowenen weit mehr (das Sechsfache) an finanzieller Förderung. Als besonders bedauernswert wird die Tatsache empfunden, daß das Bundeskanzleramt die Volksgruppenförderung für 1992 bis dato zurückgehalten habe. Aktivitäten hätten daher über Zwischenkredite finanziert werden müssen.

- Die Schule. Das derzeitige Prinzip des zweisprachigen Unterrichts in zweisprachigen Gebieten soll bleiben. Die Trennung von Schülern, die für den zweisprachigen Unterricht angemeldet werden, von jenen, die abgemeldet werden, hätte eine Ghettoisierung der Sprache zur Folge.

- (red) **Kommentar Seite 36**

Singend und tanzend

Karl Danninger

Natürlich singen die Kroaten und die Slowenen und die Magyaren und die Tschechen auch schön. Aber das tun auch die Innviertler und die Montafoner. Aber würde jemandem einfallen, die Innviertler und die Montafoner immer nur Volkslieder singend und Reigentänze aufführend darzustellen?

Kaum. Denn sie gehören ja nicht zu jenen Volksgruppen in Österreich, die man gemeinhin als Minderheiten bezeichnet.

Bei der letzten Volkszählung stellte sich heraus, daß sich ein Trend umgekehrt hat, der für die ethnischen Minderheiten in Österreich Böses ahnen ließ. Nun aber, so hören wir von den Statistikern, bekennen sich — erstmals seit langem — wieder mehr Österreicher zu ihrer kroatischen, slowenischen, magyarschen oder tschechischen Umgangssprache.

Hurra, könnte man rufen, wenn einem am Erhalt der Vielfalt gelegen ist.

Doch der Jubel wäre seicht, wollte man es bloß beim Jubel belassen. Denn was tut Österreich denn schon Großes für seine Volksgruppen? Gut, man mag auf die paar Schulen hinweisen, die ihnen gewährt sind, auf den zweisprachigen Unterricht, der ihnen ermöglicht wird. Aber sonst?

Am besten überprüfbar ist die Gedankenlosigkeit den ethnischen Minderheiten gegenüber anhand der Art und Weise, wie diese Minderheiten in der Öffentlichkeit — vom ORF angefangen — dem sogenannten Mehrheitsvolk präsentiert werden: als liebe, Volkslieder singende und Reigentänze aufführende Menschen, die man schon alibihalber liebhaben muß. Daß diese Menschen auch in einem beinharten Berufs- und Lebenskampf — fern von Moik- und Hias-Image — stehen, kommt einem da nicht in den Sinn. Ist ja auch leichter so.